

BESLUT
2025-01-29

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 3 oktober 2024

Saken

Rätt till svenskt studiestöd för
medborgare i land utanför EES

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden avslår överklagandet.

Överklagandenämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § tredje stycket studiestödslagen inte överklagas.

Ärendet

NN, som är medborgare i Ukraina, ansökte om studiestöd i form av studiemedel för perioden den 19 augusti – den 19 december 2024 och den 7 januari – den 13 juni 2025 uppgav att hans far är svensk medborgare.

CSN avslog ansökan med motiveringen att NN, som utländsk medborgare, inte uppfyller något av villkoren för att få rätt till svenskt studiestöd för studier i Sverige. CSN bedömde vidare att det inte fanns särskilda skäl att bevilja honom sådan rätt.

NN överklagade beslutet och anförde bland annat följande. Han vill beviljas studiestöd eftersom han tidigare har uppfyllt villkoren för att få studiestöd och att inga uppgifter har förändrats. – NN bifogade Migrationsverkets beslut av vilket det framgår att beslutsklassen är M6 och att tillståndet beviljats med stöd av 12 kap. 18 § utlänningslagen och Överklagandenämndens beslut daterat den 29 april 2024.

CSN överlämnade överklagandet och handlingarna i ärendet samt upplyste om att myndigheten inte funnit skäl att ändra det överklagade beslutet. NN har inte permanent uppehållstillstånd (PUT). Han har inte heller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som ger rätt till svenskt studiestöd. Det uppehållstillstånd som NN har fått grundar sig på att det finns verkställighetshinder enligt 12 kap. 18 § första stycket punkt 3 Utlänningslagen. Och gäller för tiden den 13 december 2023 – den 13 december 2024. NN har enligt Migrationsverket inte ställning som varaktigt bosatt

i Sverige och han har inte heller ställning som varaktigt bosatt i ett annat EU-land. Vidare bedömer CSN att det inte heller finns några särskilda skäl att lämna studiemedel. Bedömningen görs utifrån de allmänna råden i Centrala studiestödsnämndens föreskrifter och allmänna råd (CSNFS 2006:7). Den omständighet som har ändrats i jämförelse med tidigare år är att NN, nu ska fylla 21 år under innevarande år. Sakförhållandet att NN har en förälder som är svensk medborgare är en omständighet som CSN endast kan beakta till och med det år som den utländska medborgaren fyller 20 år och NN fyller 21 år i november 2024. CSN har även bedömt att det utifrån beslutsmotiveringen i Migrationsverkets beslut inte finns stöd att jämställa NN med flykting. Han ska i sin förlängningsansökan till Migrationsverket inte anfört några individuella skyddsskäl. NN uppfyller därför inte villkoren för att få studiemedel enligt de nationella bestämmelserna. CSN anser därför att överklagandet ska avslås. CSN har inte prövat om NN uppfyller övriga villkor för rätt till studiemedel som finns i studiestödsförfattningarna.

NN har fått tillfälle att komma in med synpunkter med anledning av CSN:s yttrande och han har anfört i huvudsak följande. Han uppfyller villkor för svenskt studiestöd då han har anknytning till en person i Sverige enligt 5 kap. 3 eller 3 a §§ utlänningslagen samt att han beviljades ett uppehållstillstånd på grund av hinder mot verkställighet av avvisning eller utvisning enligt 12 kap. 18 § utlänningslagen. Han vill åtminstone få studiestöd för tiden den 19 augusti – den 31 oktober 2024 då han fortfarande var under 20 år.

Överklagandenämnden inhämtade därefter ett yttrande från CSN:s rättsavdelning, som anförde i huvudsak följande. CSN hänvisar till vad myndigheten anfört i sitt tidigare yttrande och vill därutöver tillägga följande. Frågan i ärendet är om NN som utländsk medborgare har rätt till svenskt studiestöd i form av studiemedel. Av utredningen i ärendet framgår att NN är medborgare i ett land utanför EU/EES. Han har beviljats ett tidsbegränsat uppehålls- och arbetstillstånd som grundar sig på verkställighetshinder med stöd av 12 kap. 18 § första stycket punkten 3 utlänningslagen (2005:716). Ett sådant uppehållstillstånd ger inte rätt till svenskt studiestöd enligt 3 kap. 4 § studiestödslagen (1999:1395). Det krävs därför särskilda skäl för att svenskt studiestöd ändå ska kunna beviljas. Bestämmelsen om särskilda skäl tar sikte på att även studerande som inte har beviljats permanent uppehållstillstånd ska kunna få studiestöd. Det gäller under förutsättning att den utländska medborgaren anses ha en tillräckligt stark anknytning till Sverige för att beviljas studiestöd. Utifrån den praxis som har utvecklats på området har CSN i ett allmänt råd angett omständigheter som kan ha betydelse för när det kan anses finnas sådana särskilda skäl. ÖKS har i ett vägledande avgörande angett att prövningen av om det finns särskilda skäl att bortse från kravet på permanent uppehållstillstånd sker genom en vägning av omständigheter som talar för respektive talar emot ett undantag. NN har ansökt om studiemedel avseende läsåret 2024/2025. NN är född 2003 och han fyllde 21 år i november 2024. Av uppgifter från Migrationsverket framgår att myndigheten avslagit NN:s ansökan om uppehållstillstånd och beslutat att avvisa honom från Sverige. Beslutet har vunnit laga kraft. Migrationsverket har därefter beviljat NN tillfälligt uppehålls- och arbetstillstånd som grundar sig på verkställighetshinder. När en studerande har fått ett utvisningsbeslut som vunnit laga kraft anser CSN att det inte med hänsyn till ett uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder, som i sig inte ger rätt till svenskt

studiestöd, kan anses att den studerande har en sådan stark anknytning till Sverige att svenskt studiestöd kan beviljas med hänsyn till särskilda skäl. Inte heller vad NN anfört i sitt överklagande eller vad som i övrigt framkommit i ärendet medför att det enligt CSN:s bedömning finns sådana särskilda skäl att svenskt studiestöd kan beviljas. Det saknas därför förutsättningar att bevilja NN studiemedel för någon del av den period som hans ansökan avser. Överklagandet bör därför avslås.

NN har även beretts tillfälle att komma in med synpunkter på CSN:s yttrande. Han inkom därefter med en skrivelse, i vilken han anfört i huvudsak samma omständigheter som i tidigare skrivelser.

Av handlingarna i ärendet framkommer att NN har ett uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder med klassning M6 som är giltigt under perioden den 13 december 2023 – den 13 december 2024. Det framgår även att NN har fått sin M6-klassning på grund av anknytning till sin familj i Sverige och inte på någon omständighet som är relaterade till skyddsskäl. Vidare framgår att NN har beviljats rätt till studiestöd under läsåren 2021/22 – 2023/24 med beslutsgrund av att CSN bedömt att det fanns särskilda skäl att undanta honom från kravet på PUT i enlighet med de allmänna råden i Centrala studiestödsnämndens föreskrifter och allmänna råd (CSNFS 2006:7).

Författningsbestämmelser

I 3 kap. 4 § studiestödslagen (1999:1395) anges följande. Studiemedel får lämnas till studerande som är svenska medborgare.

Studiemedel får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och
2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här. Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har en varaktig anknytning till Sverige och som är

1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),

2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller

3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats ett uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå eller om det finns särskilda skäl.

CSN har i CSNFS 2006:7 meddelat följande allmänna råd till 2 kap. 4 § fjärde stycket och 3 kap. 4 § fjärde stycket studiestödslagen (1999:1395) samt 7 c § tredje stycket lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande.

Särskilda skäl för att göra undantag från kravet på permanent uppehållstillstånd kan exempelvis finnas för:

1. studerande som är flykting eller alternativt skyddsbehövande,

2. studerande som har barn med och som är sambo med en svensk medborgare sedan minst ett år i Sverige samt har ett tillstånd grundat på familjeanknytning till den svenska medborgaren,
3. studerande som är under 20 år och som har en särskilt förordnad vårdnadshavare i enlighet med föräldrabalken,
4. studerande som är under 20 år och som har placerats i familjehem eller på institution av en svensk myndighet,
5. studerande som är under 20 år och som i likhet med sin förälder har ett tillstånd grundat på familjeanknytning till en person bosatt i Sverige, under förutsättning att föräldern har för avsikt att stanna i Sverige.

Överklagandenämndens bedömning

Frågan i ärendet är om NN som medborgare i land utanför EU/EES har rätt till svenskt studiestöd.

Överklagandenämnden inleder med att konstatera att NN är bosatt i Sverige och är medborgare i land utanför EU/EES. Han har inte permanent uppehållstillstånd. I ärendet är det klarlagt att han har ett tidsbegränsat uppehålls- och arbetstillstånd som grundar sig på verkställighetshinder enligt 12 kap. 18 § Utlänningslagen. Ett sådant uppehållstillstånd ger inte rätt till svensk studiehjälp enligt 3 kap. 4 § studiestödslagen. Det krävs därför särskilda skäl för att han ändå ska kunna lämnas studiemedel.

Av utredning i ärendet framgår att NN tidigare beviljats rätt till svenskt studiestöd för perioden den 14 augusti 2023 – den 11 augusti 2024. Han ansökte därefter om studiestöd för perioden 19 augusti – den 19 december 2024 och den 7 januari – den 13 juni 2025. NN har i sitt överklagande åberopat särskilda skäl med hänvisning till anknytning till sin far, som är medborgare i Sverige.

Överklagandenämnden gör bedömningen att NN inte kan beviljas studiestöd med hänvisning till särskilda skäl på grund av anknytning till fadern. Den omständighet att CSN tidigare har funnit att NN har haft rätt till svenskt studiestöd utifrån särskilda skäl är inget som påverkar denna bedömning. Det har inte heller i övrigt framkommit några sådana särskilda skäl som krävs för att studiestöd i form av studiedel ändå ska kunna lämnas. Överklagandet ska därför avslås.

Beslutet har fattats av Eva Gullfeldt, ordförande, Robert Dalman, myndighetschef, samt ledamöterna Olof Edling, Staffan Ingmanson, Gunilla Lavås, Jessica Levin, Jonathan Sjölander och Helena Söderberg.

Beslutet har signerats digitalt av myndighetschefen Robert Dalman

Föredragande i ärendet var föredraganden Anna Semenko

Kopia till CSN och CSN:s Rättsavdelning